

RADA
PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ
VYSÍLÁNÍ

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání

Škrétkova 44/6, 120 00 Praha 2

Tel.: +420 274 813 830 / Fax: +420 274 810 885

www.rrtv.cz

Sp. zn./Ident.:
Č.j.: JUM/3964/2014

Vážený pane [REDACTED],

Dne 3. 11. 2014 jste adresoval Radě žádost o zaslání analýzy vysílání programu RÁDIO IMPULS ze dne 19. 9. 2013, která byla podkladem pro vypracování upozornění na porušení zákona, č. j. JUM/2973/2014.

Obsah analýzy byl následující:

LONDA spol. s r. o. / RÁDIO IMPULS

Radě byla doručena (č. j. 5680/2014) externí analýza *Tématu dne* na program RÁDIO IMPULS ze dne 19. 9. 2013 od 5:00 do 10:00 hod. Autorem analýzy je PhDr. Jan Křeček Ph.D. (za pomoci Bc. Barbory Janákové a Bc. Kateřiny Adamcové) a jejím cílem bylo prozkoumat, zda se provozovatel neprohřešil proti § 32 odst. 1 písm. c) a i) zákona č. 231/2001 Sb., tedy zda neodvysílal obsah, který by mohl utvrzovat stereotypní předsudky týkající se etnických, náboženských nebo rasových menšin, resp. který by podněcoval k nenávisti z důvodu pohlaví, rasy, barvy pleti, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národního nebo sociálního původu, příslušnosti k národnosti nebo etnické menšině, majetku, rodu nebo jiného postavení.

Dané vysílání bylo již podrobeno interní analýze, na jejímž základě Rada provozovatele požádala o podání vysvětlení, jakým způsobem byly vybírány příspěvky posluchačů do pořadu (č. j. 0816/2013). Provozovatel ve vysvětlení uvedl, že daná rubrika má zachycovat co nejširší názorové spektrum posluchačů, přičemž v případě kontroverzních témat záznamník provozovatele obvykle zaplní ohromné množství extremistických, jednostranných či vychýlených názorů, z nichž se redaktor snažil vybrat ty nejméně problematické a pokud možno negativní ohlasy vyvážit pozitivními. Rovněž příspěvek Zuzany Bubilkové podle provozovatele odsuzuje xenofobii a protiromské nálady. Významná část vysvětlení se věnuje přehledu rozličných pořadů, zpravodajství apod., jímž provozovatel dokládá naopak svou dlouhodobou snahu bojovat proti předsudkům ve společnosti a pranýřovat xenofobii všeho druhu.

Přepis výroků (dle interní analýzy č. j. 0816/2013):

Ohlasy posluchačů negativní

1. „Nikdy jsem s Romy problémy neměl, ale poslední dobou mi připadá, že využívají a ždímají stát, co to jde a jsou si toho vědomí a učí to i svoje děti. Takže nevím, co máme učit svoje děti, vždycky jsme je učili to, že mají pracovat a kdo nepracuje, nemá nic, tudíž bez práce nejsou koláče, ale když to vidíme my a vidí to i ty děti okolo, že se vyplácí nedělat nic pobírat dávky a na všechno mít příspěvek, tak nevím, co je máme učit.“
2. „Proč jsou proticigánské nálady takové, jaký jsou? Proč asi? Protože za nějakých 65 let vod války se naučili vůbec žít jako lidi, když je to neskutečný, žijou jako prasata.“
3. „Mě by zajímalo, kdy si konečně uvědomí ty lidi, který nám vládnou, že to je problém a že to není rasistický to, že lidi demonstrují proti Romům. To je prostě určitá skupina lidí, který se nepřizpůsobil už za komunistů, nepřizpůsobil se teď za pět a dvacet let a proč já, který dělám, mám mít míň peněz než ten člověk, který je na pracáku? Proč lidi, který celý život dělají, mají důchod 12 000 Kč a těm lidem se důchod vypočte z průměrné mzdy, nepřijde vám to nespravedlivé?“
4. „S Romama to je peklo, žijeme mezi nima už dva roky a do práce, na práci nešáhnou, chlastají, kouří, hrajou automaty, takže s nima žít, to je opravdu o nervy, to se nedívím, že spousta lidí na ně nadává.“
5. „Seberte jim ty dávky, ať jdou pracovat a lidem nebudou vadit. Lidem vadí ti cigáni, který si choděj taxikem pro dávky. Když choděj do práce, tak mi nevaděj, nemám proti nim vůbec nic.“
6. „Dělali jsme v romské čtvrti generáku částečnou bytu u Romů. Dělali jsme koupelnu a v kuchyni plnej stůl marijánky a drog a vesele se častovalo, tak co by chodili do práce. Mezi náma, když jde pro dávku, dostane 4x tolik.“
7. „Chcete demokracii? Tak ju mějte. Tatiček Masaryk nedal nikomu nic, žádný sociální dávky nebyly, nikomu nic nedal. A mějte tolik dětí, kolik každý užívá, a ne aby je tady stát živil.“

8.	„Protiromské nálady vzrůstají ze třech důvodů: v první řadě, že si lidé uvědomují, že se brzy během několika let stanou menšinou ve svém vlastním státě. Za druhý, že nechápou, proč jsou Romové po stovky let nepřizpůsobiví, když tady vietnamská komunita se tady přizpůsobí během pěti let a za chvíli nám budou dělat jejich děti manažery no a za třetí, že prostě Romové během několika let vysají tento sociální a důchodový systém, protože s jejich natalitou, nebude možný tenhle systém ufinancovat.“
9.	„U nás na dědině bydlí jeden cigán nebo Rom, no a ten jsme se ho jako ptali, proč nechce jít do roboty nebo co a on říkal, proč bych to robil, se sociálkama, příspěvkem na děcka a todlencto že má kolem 20 000, jo jako čistá ruka, a on říká, proč bych robil za 11 000, bych byl blbý, kdybych o to všechno přišel, ne.“
10.	„Já jsem byl přímo svědkem toho, když už zaměstnavatel nabízel práci dvěma Romům, které poslal úřad práce, a přišli jenom s tím, že chtějí potvrdit papír jako todlencto a vůbec o práci neměli zájem a on jim řekl, že přesto, že je zaměstná, jo, že jim to nepotvrdí jenom tak, a ti Romové ho napadli málem fyzicky za to, že je chtěl zaměstnat a nechtěl jim dát razítko do papíru, jo. Takže to není jenom o tom, že jim my práci nechceme dát, my jim tu práci klidně dáme, ale když se chovají tady takhle, že chtějí jenom razítko, aby dostali jenom sociální dávky, aby dostali podporu a podobně, jo a pracovat nechcú, a to jsem byl toho opravdu svědkem, tak to je ale potom těžké s něma.“
Ohlasy posluchačů ambivalentní	
1.	„Ten systém, který je nastavený vlastně poškozují i Romové. Známy má fabriku, zaměstnává tam spoustu lidí, svářečů, a měl tam tři Romové. Fungovali jako všichni normální, svařovali v pohodě, málo placení nebyli, samozřejmě, to je obor, který je zaplacený dobře a jednoho krásného dne za ním přišli a řekli, pane řediteli, my tady končíme. On říká, proč, ubližuje vám někdo? Stalo se Vám něco? Oni říkali ne, nám se tady nevyplatí pracovat. My když jdeme na sociálku, dostaneme 3x tolik. Fakt to tam položili, odešli a jsou na sociálce. Kdo by pracoval, když se to nevyplatí?“
2.	„Řeknu to asi takhle, když přijde cigán, chce práci, tak zaměstnavatel mu ju nedá. Kolik z vás, kdyby vám někdo nedal práci a nabídl vám místo toho sociální dávky by se chovalo slušně a chovalo se tak, jako většina Čechů. Uvědomte si, pokud těm lidem práci nedáme, tak nemůžeme čekat, že oni budou slušní, pokud zaměstnavatel odmítne dát někomu práci jen proto, že je Rom, tak je to problém nás Čechů, za to si můžeme sami.“
3.	„Pokud tady nebudou jasně daná pravidla, jako jsou všude jinde, jak různý ty sociální příspěvky nebo státní podporu získat a za jakých podmínek, tak prostě se nic nezmění.“
4.	„Dám příklad ze života, na hájence (nesrozumitelné) žili dvě rodiny Romů. Ta jedna, nebudu jmenovat, špína, nepořádek, do práce nechodili, děti zanedbané. Ta druhá, které velela paní Korčková, pořádek, že by se dalo jíst z podlahy, druh (nesrozumitelné) pracoval, všechny živil a paní mu pomáhala, všichni měli tenkrát šanci na práci.“
Vstup Zuzany Bubílkové	
„Dobré ranko. Tímto názorem na protiněčí názory si mnoho příznivců nezískám, ale řeknu ho. V USA před pár lety arizonský guvernér prosadil zákon, aby každý imigrant, rozuměj Mexičan, musel na požádání na ulici předložit pracovní povolení, jinak hajdy zpět, neboť přistěhovalci z Mexika ničí stát přistěhovalců z celého světa. Pak se ukázalo, že to byl tah republikánů, jak vyhrát v Arizoně primárky a připravit Romneymu útok na Bílý dům. Když mě v roce 1992 označili za zrádkyni Slovenska, protože jsem se narodila na Moravě, potřebovali národovci zvýšit nízkou podporu myšlenky samostatnosti. Když Čunek vyhnal Romy ze Vsetína a zajistil si své zvolení do senátu, že se pak vrátili do rodin vsetínských příbuzných, už vnímal málokdo. Vyvolání nálady proti někomu problém neřeší, ale někomu vykalkulovaně poslouží a ten někdo k tomu často využívá jedince, kteří by zasloužili, aby někdo jiný proti nim stejnou protináladu vyvolal. Vaše Zuzana Bubílková.“	

Analýza (souhrn):

Analýza se věnuje zvláště § 32 odst. 1 písm. c) zákona č. 231/2001 Sb. a písm. § 32 odst. 1 písm. i) zákona č. 231/2001 Sb.

V samém úvodu shledává, že k porušení § 32 odst. 1 písm. c) zákona č. 231/2001 Sb. nedošlo, neboť problematické výroky v tomto duchu byly v rámci pořadu spíše výjimečné a dle autorů analýzy gramatická forma daného písmena (indikativ) do značné míry ovlivňuje možnosti posouzení dopadu – v případě oněch ojedinělých výroků by byl zapotřebí výzkum zaměřený na reakci publika na daný obsah. Bez tohoto výzkumu z analýzy nicméně vyplývá, že dané výroky „nelze interpretovat tak, že by k nenávisti podněcoval celý pořad.“

Pro zjištění, zda předložený obsah může utvrzovat stereotypní předsudky (§ 32 odst. 1 písm. i) zákona č. 231/2001 Sb.), autoři analýzy zkoumali výroky, resp. výrokové fragmenty z pohledu tří kategorií: explicitní stereotypizace, implicitní stereotypizace a případové stereotypizace. Analýza rovněž zohledňuje, že se žánrově jedná o domnělé podávání faktických obsahů, prezentovaných jako „průřez veřejným/společenským názorovým spektrem.“ Významy, které takový žánr zprostředkovává, potom mají dle autorů větší váhu, a tudíž potenciálně mocnější dopad, než například obsahy fiktivní či zpravodajské.

Analýza kvalitativně hodnotila všechny výroky z hlediska zmíněných tří kategorií, přičemž vždy rozlišovala, zda se v dané kategorii jednalo o stereotypizaci negativní či pozitivní.

Analýza tak odhalila, že tři čtvrtiny výroků (pro přesné procentuální zastoupení viz příloženou studii) „směřují k jednoznačné a otevřené negativní/předsudečné stereotypizaci romské menšiny,“ zatímco pozitivní valenci mělo pouze 8% případů. Na základě těchto výsledků Dr. Křeček dovozuje, že v daném případě došlo k porušení § 32 odst. 1 písm. i) zákona č. 231/2001 Sb.

Závěr:

Rada upozorní provozovatele LONDA spol. s r. o. na porušení § 32 odst. 1 písm. i) zákona č. 231/2001 Sb., jehož se dopustil odvysíláním *Tématu dne* na programu RÁDIO IMPULS dne 19. 9. 2013.

S pozdravem

V Praze dne: 14.11.2014

Ivan Krejčí
*předseda Rady
pro rozhlasové a televizní vysílání*